Õrn ja habras võimalikkus

Temnikova ja Kasela galerii suure toa valgetel seintel ripub üsna minimalistlikult kaheksa eri formaadiga fotot. Viis nendest kujutavad purilennukeid või nende osi, kaks on looduse pildid, ühel näeme siseruumi (ilmselt korteri oma).

Daniele Monticelli semiootik ja filosoof

15. detsember 2020, 22:00

3 min lugemist

Foto seeriast «Sa olid lind». FOTO: Krista Mölder

Foto seeriast «Sa olid lind». FOTO: Krista Mölder

Sellele esmapilgul imelikule kooslusele otsib seesugune fotograafiavõhik nagu siinkirjutaja selgitust esmalt eksponeeritud piltidele lisatud sõnadest. See on loomulikult väga kahtlane tegevus, kuna eeldab arusaama kunstist kui kommunikatsioonist.

Ehk siis seda, et Krista Mölder on soovinud oma näitusega vaatajale saata mingi sõnumi, mis koosneb erinevatest diskreetsetest ühikutest (fotod), mis moodustavad koos terviku ehk «väite», mis kunstniku sõnumi edastab. Alustan seekord siiski ikka sõnadest, et jõuda nende kaudu piltideni, kuid ei püüa pilte mitte sõnadesse tõlkida, vaid pigem oma tõlgenduslikku

katsetust edasi arendada, pannes näituse sõnalise ja visuaalse materjali üksteisega mängima.

Niisiis, Krista Mölderi fotoseeria kannab koondpealkirja «Sa olid lind» – ja see «sina» ehk siis otsene pöördumine vaataja (?) poole näib kinnitavat, et siin on siiski tegemist kommunikatiivse situatsiooniga. Näituse pealkiri seostub mõistagi otseselt purilennukite piltidega. Mootorita lennuriistad lebavad piltidel angaarides, nad on esitatud osaliselt sisse pakituna ning ühel fotol lahti võetud detailina (stabilisaator?).

Uuesti lendu tõusta

Selline esitus võiks kuidagi õigustada mineviku kasutamist näituse pealkirjas. Lendamine on siin olnud, seda ei ole enam: lennuriistad seisavad liikumatuna maa või seina peal, kiiresti ja kergesti liikuvad objektid on jälle raskeks muutunud, langenud maa tõmbejõu küüsi. Kuid miski on nendes piltides nihkes, lennukid ja nende tiivad ei mahu raamidesse – seal on katkestus, nagu miski oleks siiski pooleli jäänud. See katkestus taastab teatava dünaamika ja kutsub meid liikuma, nendesamade kärbitud tiibade diagonaale jälgides, kuskile edasi, väljapoole pilti, selleks, et taastada purilennukite terviklikkust, mis võimaldaks äkki neil (ja ka meil?) uuesti lendu tõusta.

Kuid kui laseme pilgu piltidest väljuvate tiibade suunas liikuma, tabab meid üllatus. Ühel seinal on Krista Mölder

paigutanud fotod nii, et ühe pildi poolelijäänud lennukitiivad jätkuvad (ilma lõppemata) teises pildis sellesama veidi nihkes pildistatud lennuki tiivapaari näol. See on justkui lõpmatus peeglite mängus, millest väljapääsutee (õhku tõusmine) vist ikkagi puudub.

Teisel seinal, kus ripuvad suurema formaadiga pildid, on samale küsimusele pakutud teistsugust, veel üllatavamat lahendust. Siin jätkub ühel pildil pooleli jääva lennukitiiva diagonaal teisel pildil juba... toa põrandalambi lainelise sirmi kujul! Tiibade ja lendamise motiivid tungivad seega ootamatult korteriruumi, mis kujutab endast lahtise uksega vannituppa (?) viivat koridori.

Piisab unistusest?

Nii nagu lennukitiivad ja lambisirm, on ka ukseavast paistev vann (?) ainult poolenisti näha. Koridor juhib meid pildi sügavuses asuvasse kohta, mis on võibolla ihaldusväärne, võibolla ähvardav, aga jääb igal juhul mõistatuslikuks. Koridor on kusjuures veidi käänuline ja selle ühel seinal asuvad veel üks suletud ja üks praokil uks. On meil siin mitu valikut? Tuleb otsida väljapääsu? (Kuhu?) Tegemist on labürinditaolise ruumiga, mis kohe suunab meid ühe teise näitusel eksponeeritud pildi juurde, millel on kujutatud hekilabürint.

Krista Mölderi fotod seeriast «Sa olid lind». FOTO: Krista Mölder

Tunne on siin juba veidi rahutukstegevam – fotograaf suunab vaataja pilku jälle pildi sügavusse, kuid labürindi väljapääs ei paljasta midagi. Labürindi taga kasvab hoopis puude müür ja taevast paistab ainult väikene riba. Vastasseinale riputatud pildil on loodus palju metsikum – nagu kinni kasvanud võsa – ja taevast paistab okste vahelt veelgi vähem. Esiplaanil on aga suurema kivi peal väiksem kivi. Ehkki see on nüüdseks juba sammaldunud, oleks keegi selle kivi justkui teenäitajana sinna kunagi ammu asetanud. On siin siis kunagi olnud mingisugune minek? Aga kuhu?

Foto seeriast «Sa olid lind». FOTO: Krista Mölder

«Kui lendamisest unistamine on parem kui lendamine ise» on kirjutatud Krista Mölderi näitusele lisatud teksti avangus. Tema piltides võtab kuju just selline vihjav igatsus, purilennukite kombel õrn ja habras võimalikkus, ootusseisund, mis paistab olevat aga eredam kui sündmus ise.

Valge ruum, mis ebatavaliselt suurelt laiutab näituse piltide vahel, võimendab seda tunnet. Ja siis, hetk enne näitusesaalist lahkumist, märkan betoonpõrandale projitseerituna pisikest unenäolist purilennukit korraks siiski lendamas ja kohe kadumas...

ARVUSTUS

Krista Mölder

«Sa olid lind»

Isikunäitus Temnikova ja Kasela galeriis 24. jaanuarini

- krista mölder
- daniele monticelli
- temnikova & kasela galerii
- fotokunst
- lind
- kaasaegne kunst
- puhas võimalikkus